

українського АПК на світових «протеїнових» ринках. Зокрема, варто зазначити, що українські виробники цукру вийшли на зовнішні ринки й продовжують встановлювати нові рекорди у сфері експорту цукру (наприклад, за 4 місяці поточного сезону експортовано 344 тис. т цукру, а у відповідному періоді минулого року на експорт потрапило лише 10 тис. т), що підкреслює тренд до посилення ролі України у формуванні глобальної продовольчої безпеки.

Перелік посилань:

1. Байдала В. Вплив біоекономіки на продовольчу безпеку України [Електронний ресурс] / В. Байдала // *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*. – 2016. – Vol. 2. – No. 3. – pp. 48–59. – Mode of access : www.are-journal.com.

2. Наукове забезпечення управління ґрунтовими ресурсами в контексті євроінтеграційних процесів : наук. доп. / [А. С. Заришніяк, С. А. Балюк, В. В. Медведєв та ін.]. – Х. : Смуґаста типографія, 2016. – 44 с.

ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

*М.О. Кушнір, к. держ. упр., доцент,
Заслужений юрист України*

Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ

Відомо, що «право само по собі не є ефективним чи неефективним. Воно стає таким у процесі цілеспрямованої діяльності» [4]. Отже, ефективність чи неефективність права визначається практикою його реалізації, тобто практичними діями уповноважених суб'єктів публічного управління – державних органів, органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості.

Проте, задля того щоб право у формальному сенсі розпочало свою переможну ходу, потрібні певні умови, створені суспільством. Інакше кажучи, потрібне створення усіх необхідних передумов для здійснення вказаного управління, гарантування його якості. На нашу думку, процес створення таких умов у етимологічному плані охоплює термін «забезпечення» [2, 3].

Вказане забезпечення передбачає певні форми, серед яких, спираючись на положення теорії інституціоналізму, виділяємо інституційно-правову. Означена форма ґрунтується на відповідних принципах – проявах закономірностей як об'єктивно існуючих, стійких, істотних, таких, що повторюються, взаємозв'язків між процесами та явищами в управлінні, без яких останнє втрачає характер науково обґрунтованого процесу і не може бути ефективним та результативним [1, с. 249].

У публічному управлінні як складовому понятті науки «публічне управління та адміністрування», що лише нещодавно почала утверджуватися в Україні, питання визначення принципів та їх систематизації запозичено із арсеналу її попередниці – науки «державного управління». Відтак, коротко нагадаємо основні з означених принципів, до числа яких входять: принцип об'єктивності; принцип універсальності; принцип випереджаючого стану управління; принцип демократизму; принцип розподілу влади; принцип законності; принцип оптимізації управління; структурні принципи, які поділяються на: структурно-цільові; структурно-функціональні; структурно-організаційні; структурно-процесуальні [1, с. 564].

Кожен із означених принципів несе в собі елемент інституційно-правового забезпечення публічного управління – бачення, передумову майбутніх практичних дій правового гатунку суб'єктів публічного управління в контексті їх взаємодії на користь суспільства. Звісно, така взаємодія потребує взаємних зустрічних зусиль цих суб'єктів, прагнення досягнути якісного, суспільно значимого результату.

У сучасних реаліях провідна роль у безпосередньо правовому регулюванні належить державі. Проте, вже зараз громадськість, бізнес у всьому світі доводять важливість свого вкладу у передньому винайденні більш дієвих шляхів для вирішення питань, важливих для суспільства. Прикладом цьому слугують, зокрема, повсюдне поширення практики соціального підприємництва, початкові практичні рішення окремих країн щодо запровадження безумовного базового доходу як способів забезпечення вирішення соціальних питань суспільства при активній позиції держави при одночасному зниженні навантаження на її структури і т.д. Зважаючи на ці реалії, принципи інституційно-правового забезпечення взаємодії у публічному управлінні мають важливе значення для визначення оптимальних шляхів вирішення суспільних проблем, інакше кажучи – майбутніх практичних дій правового гатунку суб'єктів публічного управління в контексті їх взаємодії на користь суспільства.

Перелік посилань:

1. *Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Троцинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.*
2. *Новий тлумачний словник української мови у чотирьох томах. Т. 2. / уклад. : В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – К. : Аконт, 1998. – с. 42.*
3. *Словарь русского языка: в 4-х т. Т. 2. / под ред. А. П. Евгеньевой ; АН СССР, Ин-т рус. яз. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Русский язык, 1983. – с. 529.*
4. *Цветков В. В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства : монографія / Цветков В. В., Горбатенко В. П. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 129 с.*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ФАКТОР ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Л.М. Лавриненко, к.е.н., с.н.с.

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ

Перспективи економічного розвитку будь-якої країни повинні бути визначені та реалізовані в рамках загальних основних тенденцій, що складаються у сучасному світі. Однією з умов підвищення конкурентоспроможності економіки є розвиток людського капіталу. Його значення в умовах глобалізації світової економіки та сучасного рівня розвитку цивілізації, як чинника соціально-економічного розвитку на національному, регіональному та транснаціональному рівні неухильно зростає. При цьому необхідно враховувати, що недостатньо високий рівень людського капіталу сьогодні є головною перешкодою для економічного оновлення країни. Зміни економічних і соціальних умов додало знанням і навикам головне значення у досягненні економічного успіху, як для окремої особи, так і для країни в цілому. Інформаційні й комп'ютерні технології, глобалізація економічної активності та тенденції до більшої індивідуальної відповідальності – змінили вимоги до навчання [1]. Ключова роль знань та компетенції в забезпеченні економічного зростання отримала широке визнання економістів і політиків. Тому, характерною рисою сучасного світового суспільства є прискорення інноваційних процесів та підвищення ролі знань в соціально-економічному розвитку. Стратегія дій у соціально-трудої сфері має враховувати як складну поточну політико-економічну ситуацію в Україні, так і перспективу її соціально-економічного розвитку.

Інноваційно-активний шлях розвитку економіки країни передбачає модернізацію соціально-трудої сфери з урахуванням прогресивного світового досвіду. Ключовими напрямками є: забезпечення підвищення продуктивності праці на базі створення нових, ефективних робочих місць, активізація державно-приватного партнерства; формування механізму пропозиції на ринку праці за участю роботодавців й на основі середньо- та довгострокового прогнозування, вдосконалення системи освіти та встановлення раціонального співвідношення між різними формами навчання; реформування системи організації й оплати праці; аудит та удосконалення системи соціального забезпечення; поступове підвищення матеріального становища усіх соціальних груп, передусім, важливих із погляду політичної стабільності (силовий блок) і соціально-економічного розвитку (інноваційний блок, охорона здоров'я, освіта); реалізація нової соціальної політики, націленої на гідну працю та якісне життя з наближенням базових індикаторів рівня життя українських громадян до відповідних показників розвинених країн; формування інститутів громадянського суспільства й активізація суспільного діалогу.

Перспективи економічного зростання, що базуються на інноваціях, в сучасних умовах пов'язані, перш за все, з рівнем розвитку науки і освіти, з рівнем розвитку та можливостями накопичення інтелектуального капіталу. Проте найбільше значення для розвитку людського потенціалу України має освіта. Реформа освіти полягає в прискоренні модернізації української освіти, стимулюванні підвищення доступності якісної освіти (підвищення якості професійної освіти, забезпечення доступності якісної загальної освіти; розвиток сучасної системи безперервної професійної освіти), забезпеченні розвитку його інноваційного характеру, формуванні ефективного ринку освітніх послуг в цілях створення умов для підвищення якості «людського капіталу» та конкурентоспроможності країни.

Зазначимо, що ключовим елементом глобальної конкуренції є конкуренція різних систем освіти. Це вимагає постійного оновлення освітніх технологій, прискореного освоєння інновацій, швидкої адаптації до запитів і вимог світу, який динамічно змінюється. Саме інноваційний та інтелектуальний потенціали стають імперативом набуття і збереження стійкого економічного розвитку держави в середньо- та довгостроковій перспективі. Зокрема, констатується той факт, що можливість здобуття якісної освіти продовжує залишатися однією з найбільш важливих життєвих цінностей людей, вирішальним чинником соціальної справедливості та політичної стабільності.